

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

צג.

עין משפט נר מצוה

ד א מ"י פ"ו מהל' ק"פ
ה ב מ"י ש"ס פ"ה הלכה
ז א ג מ"י ש"ס
ז ד מ"י ש"ס הלכה ז:

רבינו הגנאל

ודחה רב נחמן ר' עקיבא
סבר אין שוחטין וזרקין
על טמא שרץ, ודרך רחוקה
כטומאת שרץ דמי. ואנא
סבירא לי כמאן דאמר
שוחטין וזרקין על טמא
שרץ, ודרך רחוקה כטמא
שרץ דמי, מה טמא שרץ
שחטו בלוי הורצה, אף
מה שיהיה בלוי רחוקה
אם זרק הורצה. ת"ר אלו
עושין את השני זבין
הזבין מצורעין וכו' וכל
גרות והיולדות והשוגגין
האנוסין והמזידין וטמא
וגמי שהיה בדרך רחוקה.
אם כן למה נאמר
בדרך רחוקה הלא אנוס
הוא וזבין שגח האנוסין.
ואמרין לפטור מן הכרת.
אליבא דמאן דאמר
הורצה, דא אליבא דמאן
דאמר לא הורצה, סוף
סוף למה לי למתניה דאי
בעי למעבד לא שבקינן
ליה, היינו הני, אלא ש"מ
היינו אליבא דמאן דאמר
הורצה, אלא בר מעבד
הוא ואפי"ה פטריה רחמנא
מכרת. ואקשינן מדקתני
והזבין מכלל שהנשים
חיבות בשני, וזי אשה
בשני חיבת והתניא יכול
לא יהו עושין את השני
אילא טמא נפש כו' ת"ל
איש, איש ולא אשה.
ושנין הא התניא שהנשים
עושות את השני ר' יהודה
ור' יוסי והא דתניא
איש ולא אשה רבי שמעון
[היא] כדאמרן בפרק של
מילה. ת"ר טהור שלא
עשה פסח, חייב כרת
על הראשון וחייב כרת
על השני דברי רבי. מאי
טמא שני רגל בני
עצמו הוא. ר' נתן אומר
חייב כרת על הראשון
ופטור על השני, קסבר שני
שחטין דראשון הוא,
תקוני לראשון לא מתקין.
ר' חנניא בן עקיבא אומר
אף על הראשון אינו חייב
אלא אם לא עשה את
השני, כלומר כיון שלא
עשה הראשון נסתלקה
חובת הראשון ונתחייב
בשני, ולעולם אינו חייב
אלא על השני קסבר
שני תקנתא דראשון הוא.
ואודו לטעמיהון דתניא
ג' שנתניין בין שני פסחים
וכן קטן שהגדיל בין שני
פסחים חייב לעשות פסח
על דברי רבי, ר' נתן
אומר כל הוקה לראשון
זקוק לשני וכל מי שאינו
זקוק לראשון אינו זקוק
לשני. ושלשתן מקרא אחד
דרשו, והאיש אשר הוא
טהור ובודק לא היה וחזל
לעשות הפסח בראשון
ונכרת, אי נמי קרבן ה'
לא הקריב במעוהו בשני
חטאו ישא, והוא כרת

ה"ג בכל הספרים וכן גרסינן בספרי (פר' זעלונק) **מה טמא שאין ספק בידו בו' ומיתני התם אלפונתא דר"א ור"ע** ומייתי ר"ע ראייה לדבריו מה טמא שאין ספק בידו לעשות מפני טומאה אף דרך רחוקה שאין ספק בידו לעשות שרמוק כ"כ שאין יכול לצבא צעט שמיטה לעולא או צעט אכילה לרבי יהודה ומייתי לה כ"כ ששת מדקאמר ואינו עושה משמע ללא הוראה לכלל מילי יליף דרך רחוקה מטמא ומשני רב נחמן דר"ע סבר אין שוחטין וזרקין ולכן יליף דרך רחוקה מטמא דתרוייהו חזו צעט אכילה ולא חזו צעט שמיטה ולדידיה נמי אס זרק לא הוראה אכל אלא שביטל לי שוחטין וזרקין ובעלי גדות והיולדות והשוגגין והאנוסין והמזידין וטמא למה נאמר טמא למה בעי למיעבד בראשון לא שבקינן ליה אלא א"כ וכמ"ד הורצה אשה בשני מי מחייבא והא תניא יכול לא יהו עושין את השני אלא טמא נפש ושהיה בדרך רחוקה זבין ומצורעין ובעלי גדות מנין ת"ל איש איש לא קשיא הא ר"י ויסי הא ר"י ור"ש ת"ר חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי רבי נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני ר"ח בן עקיבא אומר אף [על] הראשון אינו חייב כרת א"כ לא עשה את השני ואודו לטעמיהו דתניא יגר שנתגיר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי רבי רבי נתן אומר כל שזוקק לראשון זקוק לשני כל שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני כמאן קמיפלגי רבי סבר שני רגל לפני עצמו הוא רבי נתן סבר שני תשלומין דראשון הוא תקוני לראשון לא מתקין ליה ורבי חנניא בן עקיבא סבר שני תקנתא דראשון הוא ושלשתן מקרא אחד דרשו והאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה רבי סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד בראשון אי נמי קרבן ה' לא הקריב במעוהו בשני וממאי (דהא) חטאו ישא כרת הוא קסבר

מה טמא שיש ספק בידו לעשות. אי לאו דלחיייה רחמנא דהא קמני קאי: ואינו עושה. דקא אסר ליה רחמנא לעשות: אף דרך רחוקה שספק בידו לעשות. שהיה לו שלומים לשלח וקאמר רחמנא דאינו עושה למדמה דחיייה: ר"ע סבר אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ. ואע"ג דחזי לאורתא והאי ספק דקאמר ה"ק מה טמא שספק בידו לעשות דחזי למיכל לאורתא ואפילו הכי אין שוחטין וזרקין עליו ואנן ס"ל שוחטין וזרקין הלכך האי נמי דיכול ליכנס צעט אכילה שוחטין וזרקין עליו: וזעולי גדוה. שכל אלו טומאה ארוכה: וטמא. לנפש: וא"כ. דאף אלו עושים את השני: למה נאמר טמא. בתמיה: אלא למה נאמר דרך רחוקה. אי משום דלא צעי למיעבד לא תעבד הא בדרך רחוקה הוא וא"ת שלא ישלח פסחו וכדכ"ז ששת האי תנא לית ליה אלא כרז נחמן סבירא ליה דאמר הוראה דאי כרז ששת אינטרין דרך רחוקה למימר דאי צעי לא ליעבד: מי מחייבא. דקמני גדוה ויולדות: יכול לא יסו כו'. ולא קמני זכות ויולדות: הא רבי יוסי. דאמר צעירין דלעיל (דף ס"ג:) נשים צעירי שוחטין עליהן צפני עממן: הא ר"י ור"ש. דאמרי רשות: חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני. חייב כרת יש על זה ועל זה וזה וזה גבירא לא משכחת לה דמרי קטלי כזה גבירא ליכא ולא לענין דאס שג צעירי יתחייב שתי חטאות ליכא למימר הכי דכרת דפסח אין חייבין על שגגתו חטאת דמתן בכריתות (דף ס"ג.) הפסח והמילה מלוט עשה היא ואין חטאת צאה אלא על שגגת כרת של לאו דתנין (ויקרא ד') אשר לא תעשינה אלא נפקא מינה דאס שגג צאי' מהן והויד צבצירו חייב אי נמי לגר שנתגיר בין שני פסחים: ופטור על השני. ואס שגג צראשון והויד צעירי פטור: אף על הראשון. אס הויד אינו חייב כרת עד שזיד אף צעירי אכל אס עשה את השני או שגג צו פטור לגמרי דשני פסחים דראשון ותקנתא דראשון הוא ומויד שלו הוא גמרו של כרת דראשון הלכך צריח מהן שגג פטור: ואודו לטעמיהו. רבי ורבי נתן: שגג צעירי צעירי לעשות אס השני. דקסבר רגל צעירי צעירי ליה חיובא צאנפי נפשיה ואפי' למאן דלא אחיזי צראשון: פטורין דראשון. ומאן דלא אחיזי צראשון לא מתקין ליה הלכך חייב כרת על הראשון ואפילו עשה את השני ופטור על השני אס שגג צראשון והויד צעירי דהא לית ליה חיובא צאנפי נפשיה וצראשון הכי שגג: תקנתא דראשון. מוכרת דיליה דאפילו הויד צראשון השני פטור מן הכרת: אי נמי קרנן ה' לא הקריב וגו'. דכי משמע צבצב לשונות' וזה נלשון אי דרשינן ליה ולא קאי ארלעיל מיניה לפרושי טעמא למילתא קמייתא כמו לשון דהא אלא מילתא אחרימי היא כמו כי יקרא (דברים כג) כי תכלה לעשר (שם כו) כי תפגע (שמות כג):

ה' דך לטעמיה דרץ
מנון ועי' מנוס' כמן ד"ה
ר"ע וקנתוה ארבעה
זוה, ט' לעיל דף 5:
ו"ג, א) נפילתו לי כ"ל,
ד) [מספתא דר"ח],
ט) לעיל דף ק"ו, ו) [לעיל
פ"א], ו) [מספתא פ"ח
ה"ג], ח) [מגני' ט':
ט) [ל"ל דהאי], ט' [ר"ה
ג,].

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל
לאמר איש איש כי ירצה
טמא קנש או בדרך
רחוקה לבס או לרחיקים
ועשה פסח לך.
במדבר ט' י
2. והאיש אשר הוא
טהור ובודק לא היה
יחדל לעשות הפסח
ונכרתה הנפש ההוא
מעמיה כי קרבן ה' לא
הקריב במעוהו וחסאו
י' שא יקרא השם ההוא:
במדבר ט' י

הנהגות מהר"ב

רנשבורג
א] תוב' ד"ה דאי צעי
למעבד כו' ומלפי אכלו
נפקא כו'. ניב ע"י לעיל
ס"ט ע"א תוס' ד"ה
שוחטין וזרקין וכו':

מוסף רש"י

אין שוחטין וזרקין על
טמא שרץ. אין שוחטין
וזרקין על הפסח על יד
טמא שרץ, ונדהא לפסח
שני, ואף על גב דזכור
לעובד ולאכול לערב, אלא
מ"ד ק"ל הכי [וחיובי' ב'].
ועי' לעיל ס"ט בארכות
ת"ל איש איש. כי ירצה
טמא, משמע כל טומאה,
מדלא תנינן לנפש ברישא,
איני אסר כי יגע צמא,
ש"מ למדרשיה בנאפיה
נפשיה הוא [לעיל ט"ו]. אי
נמי קרבן ה' ויגר. והכי
משמע ליה קרא והאס
אשר הוא טהור ובודק לא
היה וחדל לעשות הפסח
ונכרת כי קרבן ה' כי. כי
לשון שמיטת אי' שבקינן
ה' לא הקריב בשני, חטאו
ישא [לעיל צ"א].

מוסף תוספות

א. דקאמר ר"א מאסקות
העורה ולחמן. מוס' שאנן.
ב. אבל דרך רחוקה חזי
לכפרת החיות בסוסים
ובפרדות. שם. ג. כמא
דסבירא ליה כו' יוסי...
שם.

מה טמא שספק בידו לעשות ואינו עושה אף דרך רחוקה נמי שספק בידו לעשות ואינו עושה ורב נחמן אמר לך ר' עקיבא ^א למעמי' דקסבר ^ב אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ ואנא סבירא ^ג ליה כמ"ד שוחטין וזרקין על טמא שרץ ת"ר ^ד אלו שעושים את השני הזבין והזבות המצורעין והמצורעות [וגדות] ובעלי גדות והיולדות והשוגגין והאנוסין והמזידין וטמא למה נאמר טמא למה בעי למיעבד בראשון לא שבקינן ליה אלא א"כ למה נאמר בדרך רחוקה לפטור מן הכרת וכמ"ד הורצה אשה בשני מי מחייבא והא תניא יכול לא יהו עושין את השני אלא טמא נפש ושהיה בדרך רחוקה זבין ומצורעין ובעלי גדות מנין ת"ל איש איש לא קשיא הא ר"י ויסי הא ר"י ור"ש ת"ר חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי רבי נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני ר"ח בן עקיבא אומר אף [על] הראשון אינו חייב כרת א"כ לא עשה את השני ואודו לטעמיהו דתניא יגר שנתגיר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי רבי רבי נתן אומר כל שזוקק לראשון זקוק לשני כל שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני כמאן קמיפלגי רבי סבר שני רגל לפני עצמו הוא רבי נתן סבר שני תשלומין דראשון הוא תקוני לראשון לא מתקין ליה ורבי חנניא בן עקיבא סבר שני תקנתא דראשון הוא ושלשתן מקרא אחד דרשו והאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה רבי סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד בראשון אי נמי קרבן ה' לא הקריב במעוהו בשני וממאי (דהא) חטאו ישא כרת הוא קסבר

דף כג.) וי"ל דולאי קרא לא אינטרין להכי אלא פריך משום דקמני למה נאמר טמא לפטורו מהיכרת דמשמע מוכרת פטור אכל אי צעי למיעבד מני עבד הלכך פריך הא אי צעי למיעבד לא צעירי נחה ליה והשתא טמא לא אינטרין למיכתב אלא לשמעיעין דאיש נחה ואין יצבור נדחין ונראה לר"י דממתניתין דקמני שאלו פטורין מהיכרת ליה למידק כרז נחמן מדקמני פטורין מכלל דאס זרק הוראה דה"ה אס זרק לא הוראה ואיירי דקמני סיפא חייבין מנא רישא פטורין ואתי שפיר דלעיל מייתי ראייה ממתניתין לרז ששת: **אל"כ** למה נאמר דרך רחוקה בו'. קשה לרבי יהודה דאמר לקמן אחוה דרך רחוקה כל שאין יכול ליכנס צעט אכילה דרך רחוקה דכתיב רחמנא למה לי פשיטא דפטור דהא לא חזי לאכילה ואי משום דיכול ליכנס צסוסים וצפרדיים א"כ לקמן דקמני היה חז' למודיעים ויכול ליכנס צסוסים וצפרדיים יכול יהא חייב ת"ל ובודק לא היה ואמאי אינטרין ההוא קרא הא לא אינטרין למיכתב כלל דרך רחוקה אלא משום היכא דיכול ליכנס צסוסים וצפרדיים ואין לומר דס"ד קדמי כרת על מה שהרחיק עצמו דאס כן מאי פריך למה נאמר ודרך רחוקה למיכתב ליה הא שפיר קאמר דנאמר לפטורו מוכרת דס"ד ליתחייב על מה שטימא עצמו ונראה לרשב"א **ל** קשיא הא ר' יוסי. תימה דמוקי הך צרייתא דסבר שוחטין וזרקין על טמא שרץ כו' יוסי. תימה דמאי תוס' חובת: עולא

דך רחוקה אלא משום היכא דיכול ליכנס צסוסים וצפרדיים ואין לומר דס"ד קדמי כרת על מה שהרחיק עצמו דאס כן מאי פריך למה נאמר ודרך רחוקה למיכתב ליה הא שפיר קאמר דנאמר לפטורו מוכרת דס"ד ליתחייב על מה שטימא עצמו ונראה לרשב"א **ל** קשיא הא ר' יוסי. תימה דמוקי הך צרייתא דסבר שוחטין וזרקין על טמא שרץ כו' יוסי. תימה דמאי תוס' חובת: עולא